

Usposabljanje izobraževalcev v letu Zelene prestonice Evrope

Končno poročilo o izvedbi projekta

Izvajalec

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova
Trubarjeva 50, 1000 Ljubljana
01 439 71 00
info@umanotera.org
www.umanotera.org

Kontaktna oseba: Gaja Breclj
Številka pogodbe o sofinanciranju: C7560-16-408027
Številka SPIS: 354-1629/2015-5

Ljubljana, 8. junij 2016

Povzetek poročila

Ozaveščeni in aktivni mladi so ključni, če želimo, da prehod v trajnostno družbo uspe. Ker smo želeli nagovoriti čim večje število mladih, smo zato v prvi vrsti usposabljali njihove učitelje, da bodo lahko te teme strokovno predajali naprej v vseh letnikih in generacijah ter vsebine uporabili znotraj različnih predmetov in v času šolskih in izven-šolskih dejavnosti. Projekt je odgovarjal na izkazano potrebo izobraževalcev po razjasnitvi vseh dimenzij pojma trajnostni razvoj ter povezanih vsebin, kot so podnebne spremembe, zelena delovna mesta ipd. Osrednji dogodek je bilo usposabljanje za izobraževalce na različnih ravneh v Mestni občini Ljubljana. Namen dogodka je bil, da udeleženci spoznajo, ozavestijo in osvojijo koncept trajnostnega razvoja, lokalne in globalne vzroke ter posledice vsakodnevnega delovanja in rešitve, poleg tega pa da pridobijo znanja, kako to znanje v obliki delavnic izvajati s svojimi učenci. Dogodek je bil namenjen opismenjevanju o trajnostnem razvoju in interaktivnemu razvoju pedagoških metod za doseganje vedenjskih sprememb preko usposabljanja izobraževalcev. Prvi del usposabljanja je vključeval interaktivno multimedijsko predavanje o trajnostnem razvoju, ki je bilo namenjeno celostnemu razumevanju koncepta trajnostnega razvoja in osvetlitvi nekaterih izzivov – podnebnih sprememb, upadanja biotske raznovrstnosti in degradacije ekosistemov, pomanjkanja in onesnaževanja vode, zraka in zemlje, potrošništva, izgube suverenosti ter razpada skupnostnih vrednot. Drugi del usposabljanja se je osredotočil na priložnosti in dobre prakse zelenih delovnih mest v Sloveniji ter v Ljubljani kot Zeleni prestolnici Evrope 2016. V tretjem delu so se izobraževalci seznanili z delavnicami, ki jih bodo lahko izvajali s svojimi učenci. Vsebine delavnic pokrivajo področja, s katerimi se srečujemo v vsakodnevnem življenju in so mladim blizu. Za prikaz globalnih ekonomskih, okoljskih in družbenih vplivov naših potrošniških izbir in ravnanja smo uporabili primere: življenjski cikel mobilnega telefona, globalna proizvodnja tekstila in voda kot skupna dobrina. Udeleženci so prejeli gradivo in zainteresirani tudi mentorstvo v procesu uvajanja trajnostnih vsebin v njihove učne načrte.

Ključne besede: trajnostni razvoj, podnebne spremembe, izobraževanje, zelena delovna mesta, dobre prakse, trajnostna potrošnja.

Training of educators in the year of the European Green Capital

Informed and active young people are crucial if we want to achieve a successful transition to sustainable society. Since we wanted to address the largest possible number of young people, we primarily focused on their teachers (train-the-trainer method) so that they can professionally train their pupils in all grades and generations and use the acquired knowledge within different subjects and during school and non-school activities. The project addressed the demonstrated need of educators to clarify the dimensions of the concept of sustainable development and its related contents, such as climate change and green jobs. The main event was the training for educators at various levels in the Municipality of Ljubljana. The purpose of the event was that the participants get to know and learn the concept of sustainable development, local and global causes and consequences of daily choices and also to gain understanding of how to exchange this knowledge in the form of workshops with their students. The event was designed to increase the literacy for sustainable development and the development of interactive teaching methods to achieve behavioural change through training of trainers. The first part of the training included an interactive multimedia lecture on sustainable development which was aimed at getting a comprehensive understanding of the concept of sustainable development and clarification of certain challenges - climate change, biodiversity loss and ecosystem degradation, scarcity and pollution of water, air and soil, consumerism, loss of sovereignty and degradation of community values. The second part of the training focused on the opportunities and best practices of green jobs in Slovenia and also specifically in Ljubljana as European Green Capital 2016. The third part included learning about different workshops, which could be implemented with their students. The workshops were covering issues that students are dealing with in everyday life and are close to young people. To see the global economic, environmental and social impacts of our consumption choices and behaviour, we used the following examples: the life-cycle of a mobile phone, global production of textiles and water as a common good. Participants were also given materials and mentoring in the process of introducing sustainable content in their curricula.

Kazalo

Povzetek poročila	2
Kazalo	4
Sodelavci.....	5
Zunanji sodelujoči na projektu	5
O namenu projekta	5
Priprave na izvedbo projekta	5
Izvedba projekta	6
Finančno poročilo	10
Priloge.....	11

Sodelavci

Umanotera:

Gaja Breclj, vodja projekta

Renata Karba, sodelovanje pri izvedbi

Zunanji sodelujoči na projektu

Tina Malenšek Kojić, prostovoljka

Darja Cupin, prostovoljka

O namenu projekta

Z organizacijo in izvedbo projekta smo želeli odgovoriti na izkazano potrebo izobraževalcev po razjasnitvi vseh dimenzij pojma trajnostni razvoj ter povezanih vsebin kot so podnebne spremembe, zelena delovna mesta ipd. Namen projekta je bil, da izobraževalci spoznajo, ozavestijo in osvojijo koncept trajnostnega razvoja, lokalne in globalne vzroke ter posledice vsakodnevnega delovanja in rešitve, poleg tega pa da pridobijo znanja, kako to znanje v obliki delavnic izvajati s svojimi učenci. Dogodek je bil namenjen opismenjevanju o trajnostnem razvoju in interaktivnemu razvoju pedagoških metod za doseganje vedenjskih sprememb preko usposabljanja izobraževalcev.

Priprave na izvedbo projekta

Po prejemu sklepa o sofinanciranju projekta smo določili podrobnosti koncepta izobraževanja. Večina dela je bila v času priprave dogodka namenjena pripravi vsebinskega dela dogodka. Pri organizacijskem delu, pa smo datum določili z vnaprejšnjim preverjanjem z izobraževalci. Pripravljeno je bilo prvo vabilo, v katerem smo povabili izobraževalce, naj izkažejo svoj interes (možni termini so bili vsi dni od 9. do 15. ure, dvakrat popoldan ali v soboto). Pokazalo se je, da noben termin ni izrazil odstopal, kar je pomemben signal tudi za pripravo izobraževanj v prihodnje. Izbran je bil termin z največ izraženega interesa, na podlagi česar smo pripravili vabilo, ki smo ga promovirali preko Umanoterinih baz, ki smo jih pripravili za ta projekt, baz drugih organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem ter preko baz in organizacij multiplikatorjev (npr. Šola za ravnatelje). Komuniciranje je potekalo tudi preko spletne strani in družabnih medijev. Potekali so dogovori za prostor in ekološki catering, ki je smiselno dopolnil vsebino (predstavitev projekta Zdrava juhica). Vsi udeleženci so pred dogodkom dobili e-sporočilo s spodbudo upoštevanja trajnostnih vidikov dogodka in pripravljenim mobilnostnim načrtom (naj pridejo na dogodek s čim manjšim ogljičnim odtisom in naj prinesejo svoje flaške/bidone).

Izvedba projekta

Usposabljanje smo izvedli 21. aprila, en dan pred dnevom Zemlje, kar je še dodatno osmislilo kontekst (poleg naziva ZPE za Ljubljano). Usposabljanja, ki je potekalo od 9. do 15. ure, se je udeležilo 51 udeležencev, večinoma osnovnih in srednjih šol, ki vsako leto izobražujejo več kot 6.000 otrok).

Potek dogodka

Prvi del usposabljanja je predstavljal interaktivno predavanje o trajnostnem razvoju, ki je namenjeno celostnemu razumevanju koncepta trajnostnega razvoja in osvetlitvi nekaterih izzivov - podnebnih sprememb, upadanja biotske raznovrstnosti in degradacije ekosistemov, pomanjkanja in onesnaževanja vode, zraka in zemlje, potrošništva, izgube suverenosti ter razpada skupnostnih vrednot. Drugi del usposabljanja se je osredotočil na raziskovanje priložnosti za zelena delovna mesta – pregled najbolj perspektivnih in propulzivnih področij zelenega gospodarstva v Sloveniji, s posebnim poudarkom na praksah v Mestni občini Ljubljana (tudi v kontekstu Zelene prestolnice Evrope). V tem delu so bile predstavljene vsebine in metodologije, ki jih izobraževalci lahko uporabijo pri delu z učenci (npr. ogled dobrih praks na terenu). Drugi del smo zaključili z razmislekom, kakšna je vloga izobraževalcev pri usposabljanju za trajnostni razvoj (npr. motivacija mladih, prenos znanj,, predstavitev dobrih praks, podpora kreativnim zelenim idejam, prizadevanje za sistemske spremembe). Tretji del usposabljanja je bil bolj izkustven – izobraževalci so se seznanili z delavnicami, ki jih bodo lahko izvajali s svojimi učenci. Vsebine delavnic pokrivajo področja, s katerimi se srečujemo v vsakodnevem življenju in so mladim blizu. Za prikaz globalnih ekonomskih, okoljskih in družbenih vplivov naših potrošniških izbir in ravnanja smo uporabili primere življenjski cikel mobilnega telefona; globalna proizvodnja tekstila; voda kot skupna dobrina. Pri vsakem področju smo predstavili načela in koristi trajnostne potrošnje ter možne metodologije, ki jih izobraževalci lahko uporabijo pri delu z učenci (npr. raziskovalni projekti učencev). Dogodek se je zaključil z delavniškim delom, kjer so udeleženci o idejah za uporabo vsebin, ki so bile predstavljene na usposabljanju, pri delu in tudi v osebnem življenju. Nekatere ideje so bile predstavljene na dogodku, vse pa smo prepisali in poslali vsem udeležencem, da so jim lahko v pomoč pri nadaljnjem delu (v prilogi).

Po dogodku

Vsi udeleženci so prejeli potrdila o udeležbi. Po dogodku so dobili gradivo (v prilogi), kontakte za mentoriranje, kontakte drug od drugega (za nadaljnjo izmenjavo idej) in ideje za uporabo vsebin izobraževanja o trajnostnem razvoju (v prilogi), ki so jih naredili na delavniškem delu usposabljanja in jim bodo morebiti prišle prav pri njihovem delu z učenci ter evalvacijski vprašalnik.

Evalvacija dogodka je pokazala, da večina anketiranih udeležencev pridobljene informacije in večine na usposabljanju zaznala kot zelo uporabne in vsebino usposabljanja ocenila kot odlično. Predvsem koristni za nadaljnje delo so bili odgovori na vprašanje, kakšno podporo še potrebujejo, da bi lažje vnašali vsebine trajnostnega razvoja v učni načrt. (analiza evalvacije v prilogi)

Mentoriranje: Od udeležencev smo dobili nekaj povpraševanj, tako na samem dogodku kot kasneje po e-pošti. Pisno in v živo smo sodelovali z naslednjimi učiteljicami:

- Katarina Vodopivec Kolar, prof. bi., ke., nar., OŠ Domžale – ker do konca šolskega leta nimajo kapacitet, smo se za sodelovanje dogovorili za jesenski termin
- Mojca Furlan, OŠ Trnovo – izmenjava idej po e-pošti
- Mojca Janžekovič, OŠ Toma Brejca – pobuda za celovito uvajanje trajnostnih elementov v šoli. Pripravljen je bil načrt in srečanje med Umanotero in kolektivom šole (8 učiteljic vseh triad, ki bodo skrbele za izvajanje aktivnosti) z namenom prenosa znanja in generiranja idej.

TRAJNOSTNI VIDIK DOGODKA

Pri izvedbi smo dali poseben poudarek na trajnostnih elementih dogodka. Dogodek je upošteval *Politiko trajnostnega naročanja Umanotere*, ki izpostavlja trajnostna načela, ki jih promoviramo po dobavni verigi navzgor (pri svojih dobaviteljih in izvajalcih storitev ter donatorjem) in navzdol (pri obiskovalcih in udeležencih). Na ta način z zgledom ozaveščamo in spodbujamo vse deležnike k prenosu trajnostnih praks v svoje delovanje, pa tudi prispevamo k razvoju zelenih delovnih mest. Pri organizaciji dogodkov dosledno sledimo naslednjim načelom:

- Pred vsako nabavo dobro razmislimo, ali izdelek oz. storitev res potrebujemo za kakovostno organizacijo in izvedbo dogodka.
- Če je nabava res potrebna, upoštevamo kriterije trajnostnega naročanja (okolju manj škodljivi izdelki in storitve ter pravični odnosi v dobavni verigi).
- Prednost dajemo izdelkom, ki ustvarijo manj odpadkov in niso za enkratno uporabo.
- Pri vseh proizvodih sledimo naslednjim načelom naročanja: ekološko, lokalno, sezonsko, pravično.
- Za pogostitev si prizadevamo za ravno pravnjko količino naročenih izdelkov in minimiziramo količino odpadne hrane ter izdelkov.
- Za tiskanje uporabljamo izključno recikliran papir ali po eni strani že potiskan papir.
- Pri pogostitvi uporabljamo ekološko pridelan čaj, kavo in mleko ter ekološke sestavine za prigrizek.
- Voda je postrežena v vrčih, na dogodku ni plastenk.
- Udeležence spodbudimo, naj na dogodek pridejo s čim manjšim ogljičnim odtisom in jim posredujemo napotke, kako lahko to naredijo.

Pri organizaciji dogodka v okviru projekta smo izvedli naslednje konkretne ukrepe:

- Trajnostne vidike osrednjega dogodka smo komunicirali preko vseh kanalov za promocijo dogodka (spletna stran, vabilo, družabni mediji)
- Pogostitev: vsa hrana in pijača sta sledili načelom: ekološko, lokalno, pravično in sezonsko (kava in čaj iz pravične trgovine in ekološka, vsa pogostite pa iz lokalnih, sezonskih in večinoma ekoloških sestavin).

- Papir: celoten tisk je bil na recikliran papir, z znakom za promoviranje odgovornega upravljanja z gozdovi (FCS, PEFC) (usmeritvene table, lista prisotnosti ipd.)
- Mobilnost: udeležence smo spodbudili, naj na dogodek pridejo s čim manjšim ogljičnim odtisom (preko obveščanja po e-pošti in spletne strani smo jih spodbudili, naj pridejo peš, s kolesom in z javnim prevozom).
- Ravnanje z odpadki: za pogostitev smo naročili ravno pravšnjo količino naročenih izdelkov in minimizirali količino odpadne hrane ter izdelkov (nič hrane ni postalo odpadke). Komuniciranje je bilo v celoti elektronsko. Na dogodku je bilo urejeno ločeno zbiranje odpadkov in ni bilo plastenk.
- Energija: dogodek je bil dnevni, tako da je bil glavni vir svetlobe dnevna svetloba (samo v temnem prostoru dvorane je bilo uporabljenih nekaj luči).
- Z izvedbo dogodka niso bile uničene živalske in rastlinske vrste ter ekosistemi.
- Za izvedbo dogodka je bil pripravljen načrt trajnostne mobilnosti (pripravili smo načrt, ki smo ga poslali udeležencem pred dogodkom in objavili na spletni strani).
- Prizorišče dogodka je bilo dostopno z javnim prevozom (lokacije MO Ljubljana je bila dostopna z mestnim ali primestnim avtobusom in vlakom).
- Na dogodek je bilo mogoče priti s sistemom za izposajo in uporabo koles (Bicikelj) (najbližje postajališče je bilo 2 minuti hoje od lokacije).
- Urnik dogodka je bil prilagojen voznemu redu javnega avtobusnega in železniškega prevoza.
- Ob ponujeni hrani in pijači so bili postavljeni vidni napisi, ki so govorili o njenem poreklu in lastnostih (ekološko, lokalno, pravično).

- Za postrežbo hrane in pijače na dogodku so bile uporabljene posode in kozarci za večkratno uporabo.
- Na dogodku je bilo zagotovljeno ločeno zbiranje odpadkov.
- Na dogodku smo poskrbeli za prijetno temperaturo in svež zrak v prostorih na naraven način (z odpiranjem in zapiranjem oken ob ustreznih časih ter z uporabo senčil) ipd.
- Uporabljeno je bilo izključno elektronsko komuniciranje, dvostransko tiskanje ter materiali v e-obliki.
- Tiskovine, ki so bile nujne za doseganja ciljev dogodka, so bile tiskane na recikliranem papirju (usmeritvene table, lista prisotnosti ipd).
- Pri izvedbi dogodka niso bila presežena določila glede svetlobnega in zvočnega onesnaževanja okolja.
- Po izvedbi dogodka ni bilo nobene odvečne opreme, hrane in drugih izdelkov (pametno naročanje).
- Promocijski materiali (zloženke) so bili z namenom ozaveščanja del trajnostne zgodbe dogodka (povezano z vsebino delavnic).
- Na voljo so bili parkirni prostori za kolesarje.
- Dogodek je bil vpisan na spletni portal za deljenje prevozov (Roadsharing.com) in je spodbujal skupno vožnjo.

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Usposabljanje za trajnostni razvoj
Dostop do lokacije dogodka
Mestna občina Ljubljana (MOL), Mestni trg 1, Ljubljana

S kolesom iz sistema Bikelj

Najbližja postajališča samopostrežnega sistema izposoje koles Bikelj:

- Pogačarjev trg – Tržnica
- Prešernov trg
- Kongresni trg

Vse postaje so od MOL oddaljene manj kot 5 minut hoje.

Z mestnim potniškim prometom

Najbližja postajališča mestnega avtobusa so:

- postaja Pošta / Konzorcij (avtobusi št. 1, 2, 3, 6, 9, 11, 14, 19, 20, 23, 27, 51, 55, 56)
- postaja Krekov trg (avtobus št. 2, 20)
- postaja Zmajski most (avtobus št. 13)

Vsa postajališča so od MOL oddaljena 5 minut hoje.

Z vlakom in medmestnim avtobusom

Poiščite najbolj ugodno povezavo z avtobusom ([vozni red](#)) in vlakom ([vozni red](#)). MOL je od glavne železniške in avtobusne postaje oddaljena 10 min hoje.

Z avtom, a s sopotniki: deljenje avtomobila

Z ostalimi udeleženci dogodka se dogovorite za skupni prevoz (dogodek je vpisan na portal za deljenje prevozov [tukaj](#)) ali se na spletnem mestu [Prevoz.org](#) dogovorite za deljenje prevoza z drugimi potniki. Brezplačnih parkirnih mest v bližini MOL ni na voljo. Udeleženci dogodka imajo možnost parkiranja v bližnjih parkirnih hišah na Kongresnem trgu, na Krekovem trgu ali na Parkirišču Petkovškovo nabrežje.

Finančno poročilo

Stroški po aktivnostih (v eur)		Dejanski stroški	Sofinancer		Predviden strošek
			MOL	Umanotera	
1. Plače in drugi stroški zaposlenih, vključenih v izvedbo projekta/aktivnosti: administracija in poročanje		2.011,50	1.962,65		
Organizacija dela in koordinacija prostovoljcev	Gaja Brecelj (56 ur marec, 20 ur april, 11 ur maj)	827,85	827,85		800,00
Strokovna priprava vsebin in izvedba usposabljanja	Gaja Brecelj (49 ur april) Renata Karba (19 ur marec, 24 ur april)	494,41 418,48	494,41 418,48		835,00
Administracija in poročanje	Gaja Brecelj (28 ur)	270,76	221,91	48,85	260,00
Prostovoljno delo (pomoč pri pripravi vsebin in izvedbi dogodka)*	Darja Cupin • organizacijsko prostovoljno delo (30 ur) • vsebinsko prostovoljno delo (20 ur) Tina Malenšek Kojič • organizacijsko prostovoljno delo (24 ur)	390,00 200,00 312,00		902,00	835,00
2. Pogostitev in prostor		432,35	432,35		500,00
Odjuga		36,86	36,86		
Sariko, d.o.o.		48,80	48,80		
Zavod Kalejdoskop		325,00	325,00		
Kalček		1,69	1,69		
MOL		20,00	20,00		
3. Posredni pavšalni materialni stroški za izvedbo dogodka		100,00	100,00		100,00
Anteia računovodstvo		94,75	94,75		
Tiskanje		5,25	5,25		
	SKUPAJ	3.445,85	2.495,00	950,85	3.330,00

* Organizacijsko in vsebinsko prostovoljno delo: vrednost urne postavke je 10 € na uro za vsebinsko prostovoljno delo in 13 € za organizacijsko prostovoljno delo (41. člen Zakona o prostovoljstvu). Prostovoljno delo se je obračunavalo na podlagi evidentiranega dela v dogovoru o prostovoljnem delu. Umanotera je vpisana v Vpisnik prostovoljskih organizacij, s prostovoljci smo sklenili dogovor o organiziranem prostovoljskem delu, ki je opredeljen z Zakonom o prostovoljstvu.

Prihodki	Znesek v EUR	Delež
Sofinanciranje MOL (pogodba)	2.495,00	72,4 %
Lastni materialni vložek: obračunano prostovoljno delo, Umanotera	950,85	27,6 %
SKUPAJ	3.445,85	100%

Priloge

Priloga 1: Vabilo na usposabljanje

Priloga 2: Dostop do lokacije dogodka (mobilnostni načrt)

Priloga 3: Seznam udeležencev

Priloga 4: Gradivo za udeležence

Priloga 5: Potrdilo o udeležbi – primer

Priloga 6: Ideje za uporabo vsebin izobraževanja o TR

Priloga 7: Računi in potrdila o plačilih

Priloga 8: elektronski mediji (CD) s poročilom